

Posudek bakalářské práce

posudek vedoucího práce		oponentský posudek		
Studijní program	Specializace v pedagogice			
Studijní obor	Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání			
Název práce	Fonetická analýza výslovnostně problematických jevů v učebnicovém souboru <i>Sprechen Sie Deutsch?</i>			
Autor/ka práce	Andrea Bartošová			
Vedoucí práce	PhDr. Pavla Nečasová, Ph.D.			
Oponent/ka práce	PaedDr. Dagmar Švermová			
Hodnocení práce				
Obsah práce	odpovídá názvu práce	odpovídá s připomínkou	odpovídá s výhradou	neodpovídá názvu práce
Struktura práce	odpovídá zcela tématu	odpovídá s připomínkou	odpovídá s výhradou	neodpovídá požadavkům
Formální úprava	odpovídá požadavkům	odpovídá s připomínkou	odpovídá s výhradou	neodpovídá požadavkům
Citace v práci	odpovídají normě	odpovídají s připomínkou	odpovídají s výhradou	neodpovídají
Přílohy práce	vhodně doplňují téma	netýkají se tématu	jsou nevhodné k tématu	nejsou v práci uvedeny
Seznam literatury	odpovídá tématu	odpovídá s připomínkou	odpovídá s výhradou	neodpovídá
Počet stran práce	odpovídá požadavkům	odpovídá s připomínkou	odpovídá s výhradou	neodpovídá požadavkům
Celkové zpracování tématu	odpovídá požadavkům	odpovídá s připomínkou	odpovídá s výhradou	neodpovídá
Celkové hodnocení			vyhověl/a	nevyhověl/a
Doporučení k obhajobě			doporučuji	nedoporučuji

Připomínky, výhrady, zdůvodnění

Cíl: Bakalářská práce, kterou předkládá Andrea Bartošová, se zabývá zvukovou stránkou jazyka, všímá si rozdílů mezi hláskovými systémy českého a německého jazyka a z toho vyplývajících výslovnostních problémů pro české účastníky učení. Na základě identifikace výslovnostně „obtížných“ jevů autorka analyzuje všechna slovíčka na začátku jednotlivých kapitol 1. dílu učebnicového souboru *Sprechen Sie Deutsch?* Následně se soustřeďuje na jevy z pohledu českých účastníků učení problematice s cílem vytvořit k výukovému souboru *Sprechen Sie Deutsch?* doplňkový výukový materiál pro výuku německé standardní výslovnosti slovíček obsažených ve výše uvedeném učebnicovém souboru.

Struktura: Ve 2. kapitole uvádí autorka obecně příčiny rozdílů mezi mluvenou a psanou formou jazyka, všímá si způsobu grafického zápisu jazyka a menších či větších rozdílů mezi mluvenou a psanou formou jazyka v češtině a němčině. Mezi celkem podstatné rozdíly lze považovat odlišné vyjádření některých německých fonémů grafémy (subkapitola 2.1 Rozdíly mezi psanou formou češtiny a němčiny). Díky zavedení diakritických znamének v češtině většinou odpovídá v češtině jeden foném jednomu grafému na rozdíl od němčiny, kde existují fonémy, které mohou být v písmu realizovány více grafémy (spřežkami). S tvrzením autorky, že „tato pro češtinu relativně nezvyklá skutečnost může českým mluvčím způsobovat problémy se správnou výslovností.“ lze souhlasit, pokud se bude týkat čtení německého textu českým žákem. Problémy se ale neprojeví ve výslovnosti samotné. Stejný foném v němčině „č“ * existuje obdobně v češtině, ale v němčině je vyjádřen skupinou grafémů = tsch; dlouhá samohláska v češtině „á“

a obdobně vyslovovaný vokál v němčině * může být v němčině vyjádřen např. dvěma grafémy = aa/ ah, což může žákům působit problémy v grafickém vyjádření, nikoli ve „správné“ výslovnosti. Primárně se problémy mohou vyskytnout při přenosu zvukové stránky jazyka v grafickou a, jak už bylo uvedeno, např. při přenosu grafické stránky ve zvukovou, tj. při čtení. S kvalitou výslovnosti např. německého a českého „č“ však nesouvisí.

Kapitola 3 podrobně prezentuje rozdíly mezi hláskovými systémy obou jazyků. Vychází z reprezentativního souboru odborné literatury, kterou autorka využila při zpracování subkapitol 3.1 - 3.4, zabývajících se jak vokalickým, tak konsonantickým systémem a upozorňuje na větší či menší odlišnosti češtiny a němčiny, z nichž mohou pramenit výslovnostní problémy. Zde autorka čerpá především z práce P. Machače *Výslovnost němčiny. Poznámky z teorie a cvičení* a M. Marouškové, která se touto problematikou zabývá ve společném studijním materiálu spolu s M. Schmidtem. *Jak správně vyslovovat němčinu: příručka německé výslovnosti pro české učitele němčiny* je prakticky zaměřená a na pozadí konfrontace češtiny a němčiny jsou uvedeny jevy pro české žáky nejvíce obtížné, kterým je nutno věnovat při výuce zvýšenou pozornost. Tyto problémy jsou dále popsány v kapitole 4 včetně způsobu artikulace a uvedení příkladů (ne vždy důsledně). Do subkapitoly 4.9 by mohla autorka pro úplnost zahrnout přízvuk u složenin, iniciálních zkratk a zkratkových slov a popř. i ráz, jehož příklady se objeví u slov uvedených v příručce (např. sich be/eilen, über/all) I když se bakalářské práce A. Bartošové, vzhledem k naplnění cíle práce, věnuje rozdílu v hláskových systémech češtiny a němčiny, mohla by být fakultativně zmíněna v souvislosti problematickými jevy i otázka rozdílu v suprasegmentálních jevech.

V praktické části práce, v kapitolách 5 a 6 autorka popisuje předmět analýzy, postupy a kritéria. Při analýze vychází ze slovní zásoby, která se vyskytuje vždy v příslušné tematicky zaměřené kapitole učebnicového souboru *Sprechen Sie Deutsch 1? (kapitoly 1-14)*. Všechna slovíčka autorka transkribuje a ukazuje na nich názorně výslovnostní problémy, které mohou u českých účastníků učení nastat. K transkripci využila výslovnostní slovník Duden z roku 2015.

V dalších, prakticky zaměřených, kapitolách 7-20 je prezentován doplňkový materiál k výcviku výslovnosti, vždy podle kapitol učebnicového souboru. Tato výuková pomůcka vznikla za účelem usnadnění práce učitelům, kteří pracují s výše uvedeným učebnicovým souborem a snaží se výcviku výslovnosti věnovat. Ne vždy si učitelé uvědomí, že by danému jevu měli věnovat při nácviu výslovnosti zvýšenou pozornost a mnohdy je pro ně i problémem popsat správnou artikulaci bázi a nalézt adekvátní metody k nácviu, popř. k nápravě. Žáci se mohou, díky „výslovnostní příručce“, cíleně zaměřit na jevy, které mohou být pro ně zdrojem výslovnostních potíží. Jen mám obavy z toho, aby žáky nevydělilo někdy i několik výslovnostních problémů u jednoho slovíčka. Asi by v případě užití „výslovnostní příručky“ žáky, bylo potřebné doplnit materiál o audio nahrávky a o cvičení vedoucí k upevňování správných výslovnostních návyků, popř. o cvičení vedoucí ke korekci nesprávné výslovnosti.

V každém případě je nutno pochválit autorku bakalářské práce Andreu Bartošovou za vytvoření obsáhlého doplňkového materiálu, který je součástí práce (strany 48 - 175). Stálo by za úvahu, kdyby doplňkový materiál autorky A. Bartošové nakladatelství Polyglot nabídlo učitelům v elektronické podobě např. na svých webových stránkách.

Práce je sepsána v češtině; jazykovou i stylistickou úroveň lze označit za celkově velmi pěknou, odpovídající požadavkům kladeným na bakalářskou práci, a to i přes některé ojedinělé detaily, které lze hodnotit jako přepsání.

Celkové hodnocení

Práci hodnotím jako velmi zdařilou, je jasně a logicky strukturovaná, vykazuje velmi dobré znalosti o zkoumané problematice, kterou se Andrea Bartošová zabývala komplexně. Některé nepřesnosti týkající se problematiky vztahu zvukové a grafické stránky jazyka by bylo třeba upřesnit v rámci obhajoby, popř. doplnit i některé příklady (kapitola 4 Výslovnostně problematické jevy).

Podnět k rozhovoru při obhajobě

Prosím o bližší vysvětlení vztahu zvukové a grafické stránky jazyka a jaké problémy se mohou vyskytnout u českých žáků?

V Praze května 2020

PaedDr. Dagmar Švermová

* fonémy nejsou transkribovány